

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΕΘΠ

**‘Το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων’
(European Qualifications Framework/EQF)**

Βασικές ερωτήσεις και απαντήσεις

Αθήνα 25 Φεβρουαρίου 2010

Βασικές ερωτήσεις και απαντήσεις	1
1. Τι είναι το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων (EQF) και γιατί καλείται και «Μετα-πλαίσιο»;	3
2. Ποιες αρχές διέπουν τους περιγραφικούς δείκτες του EQF και ποια είναι η σημασία τους;	4
3. Τι σημαίνει «Γνώσεις, Δεξιότητες και Ικανότητες» και γιατί χρησιμοποιούμε αυτούς τους όρους;	5
4. Άλλα πλαίσια προσόντων χρησιμοποιούν περισσότερες ή άλλες κατηγορίες ή διαστάσεις και όχι τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις ικανότητες. Είναι συγκρίσιμα αυτά τα πλαίσια;	6
5. Κάποιοι λένε ότι το EQF δε θα πρέπει να είναι πλαίσιο προσόντων, αλλά ένα πλαίσιο ικανοτήτων. Ορισμένοι προτείνουν επίσης να χρησιμοποιηθεί ο όρος «ικανότητες» ως ευρύτερος όρος για τον πίνακα. Είναι σωστό αυτό, και τι σημαίνει;.....	7
6. Τι συμβαίνει στην περίπτωση που ένα τμήμα ενός εθνικού συστήματος προσόντων φαίνεται να ταιριάζει ιδανικά σε ένα ορισμένο επίπεδο για μια από τις τρεις στήλες (γνώσεις, δεξιότητες, ικανότητες), αλλά ταυτόχρονα ταιριάζει καλύτερα σε ένα άλλο επίπεδο για μια από τις άλλες. Μπορεί τελικά να αντιστοιχηθεί η ίδια ομάδα προσόντων σε διαφορετικά επίπεδα;.....	7
7. Η μία στήλη του πίνακα περιγραφικών δεικτών είναι πιο σημαντική από τις άλλες;	8
8. Το EQF πρέπει να νοείται ως κλίμακα; Πρέπει να ακολουθηθούν όλα τα βήματα προκειμένου να επιτευχθεί ένα προσόν σε ένα συγκεκριμένο επίπεδο; Εάν ναι, γιατί η κλίμακα ολοκληρώνεται στο όγδοο επίπεδο, αφού το EQF είναι ένα πλαίσιο για τη διαβίου μάθηση; Μπορεί κανείς να αποκτή προσόντα σε διαφορετικά επίπεδα ή μετράει μόνο το ανώτατο επίπεδο;.....	9
9. Οι περιγραφικοί δείκτες του EQF μπορούν να χρησιμοποιηθούν και για Εθνικά Πλαίσια Προσόντων (EQF);	10
10. Γιατί στο EQF δεν αναφέρονται ορισμένες ικανότητες, όπως οι βασικές ικανότητες ή μετα-ικανότητες (π.χ. η ευαισθητοποίηση για την αειφόρο ανάπτυξη, το να μαθαίνεις να μαθαίνεις ή οι κοινωνικές ικανότητες);	11
11. Μπορεί το EQF να χρησιμοποιηθεί για την ταξινόμηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και επαγγελμάτων;.....	12
12. Ποια η σχέση ανάμεσα στο EQF και το πλαίσιο για τον Ευρωπαϊκό Χώρο Ανώτατης Εκπαίδευσης;.....	12

1. Τι είναι το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων (EQF) και γιατί καλείται και «Μετα-πλαίσιο»;

Το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων (EQF) είναι ένα κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς που λειτουργεί ως ένας μηχανισμός, ο οποίος επιτρέπει την ευκολότερη ανάγνωση και κατανόηση των προσόντων σε διαφορετικές χώρες και συστήματα στην Ευρώπη. Έχει δύο βασικούς στόχους: την προώθηση της κινητικότητας των πολιτών από χώρα σε χώρα και τη διευκόλυνση της διά βίου μάθησής τους.

Το EQF έχει σχεδιαστεί ως σημείο αναφοράς των διαφορετικών συστημάτων και πλαισίων προσόντων στην Ευρώπη. Λαμβάνει υπόψη την ποικιλομορφία των εθνικών συστημάτων και διευκολύνει την ερμηνεία και σύγκριση των προσόντων μεταξύ διαφορετικών χωρών. Υπό αυτή την έννοια, το EQF είναι ένα πλαίσιο για πλαίσια ή και συστήματα και, συνεπώς, μπορεί να περιγραφεί και ως ένα «Μετα-πλαίσιο». (Ένα πλαίσιο¹ προσόντων μπορεί ενταχθεί σε ένα σύστημα² προσόντων, όπου τα επίπεδα προσόντων περιγράφονται ρητά σε μια ενιαία ιεραρχία.)

Αυτό το μετα-πλαίσιο θα επιτρέψει στα συστήματα προσόντων με τα εγγενή επίπεδα ή και στα εθνικά και κλαδικά πλαίσια προσόντων τους, να συσχετίζονται το ένα με το άλλο. Κατά τη διαδικασία υλοποίησης του EQF, προβλέπεται κάθε χώρα να προσαρμόσει τα εθνικά της προσόντα (διπλώματα, πιστοποιητικά ή πτυχία) στα οκτώ επίπεδα του EQF, μέσω εθνικών πλαισίων προσόντων ή μέσω των εγγενών επιπέδων των εθνικών συστημάτων προσόντων. Αυτό σημαίνει ότι στο πρώτο στάδιο, τα επίπεδα των εθνικών πλαισίων προσόντων ή τα τμήματα των συστημάτων προσόντων θα αντιστοιχηθούν με ³τα επίπεδα του EQF.

¹ ως «εθνικό πλαίσιο προσόντων» νοείται το «εργαλείο» για την κατηγοριοποίηση των προσόντων, σύμφωνα με ένα σύνολο κριτηρίων επίτευξης καθορισμένων επιπέδων μάθησης. Το εν λόγω μέσο στοχεύει στη συνένωση σε ενιαίο σύνολο και στο συντονισμό των εθνικών υποσυστημάτων προσόντων, καθώς και στη βελτίωση της διαφάνειας, της πρόσβασης, της εξέλιξης και της ποιότητας των προσόντων σε σχέση με την αγορά εργασίας και την κοινωνία των πολιτών

² ως «εθνικό σύστημα προσόντων» νοούνται όλες οι πτυχές της δραστηριότητας ενός κράτους μέλους σχετικά με την αναγνώριση της μάθησης και άλλων μηχανισμών που συνδέουν την εκπαίδευση και την κατάρτιση με την αγορά εργασίας και την κοινωνία των πολιτών. Η εν λόγω δραστηριότητα περιλαμβάνει την ανάπτυξη και εφαρμογή θεσμικών ρυθμίσεων και διαδικασιών, που αφορούν τη διασφάλιση ποιότητας, την αξιολόγηση και την απονομή προσόντων. Ένα εθνικό σύστημα προσόντων μπορεί να αποτελείται από αρκετά υποσυστήματα και μπορεί να περιλαμβάνει ένα εθνικό πλαίσιο προσόντων

³ Ένα συγκεκριμένο εθνικό προσόν είναι, για παράδειγμα το «δίπλωμα αρχιζαχαροπλάστη» στη Γερμανία, ή το «baccalauriat technologique» στη Γαλλία. Ένα επίπεδο ενός Εθνικού Πλαισίου Προσόντων είναι, για παράδειγμα, το «National Clusters at Access Level 2» στο Πλαίσιο Μονάδων Αξιολόγησης και Προσόντων της Σκωτίας (SCQF) ή το «Junior Certificate at Level 3» στην Ιρλανδία. Ένα τμήμα ενός Εθνικού Συστήματος Προσόντων εκπροσωπείται, για παράδειγμα, από τα προσόντα που παρέχουν οι «Δευτεροβάθμιες Τεχνικές και Επαγγελματικές Σχολές» στην Αυστρία, ή τα προσόντα που απονέμουν τα «Κολέγια (Főiskola)» στα πλαίσια της

Μακροπρόθεσμα, όλα τα προσόντα που απονέμονται στην Ευρώπη θα πρέπει να έχουν αναφορά στο EQF.

2. Ποιες αρχές διέπουν τους περιγραφικούς δείκτες του EQF και ποια είναι η σημασία τους;

Οι περιγραφικοί δείκτες έχουν συνταχθεί έτσι ώστε να καλύπτουν όλο το εύρος των μαθησιακών αποτελεσμάτων⁴, ανεξάρτητα από το μαθησιακό ή θεσμικό περιβάλλον, στο οποίο αποκτήθηκαν, από τη βασική εκπαίδευση έως τα διδακτορικά και από τα επίπεδα των ανειδίκευτων εργατών έως τα ανώτατα επαγγελματικά επίπεδα.

Καλύπτουν περιπτώσεις εργασιακής εμπειρίας και σπουδών, το ακαδημαϊκό αλλά και το επαγγελματικό περιβάλλον, την αρχική αλλά και τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση ή κατάρτιση, δηλαδή όλες τις μορφές μάθησης, τυπικές, μη τυπικές και άτυπες. Επιπλέον, οι περιγραφικοί δείκτες αντανakλούν εξειδικεύσεις και γενικεύσεις. Έτσι, το να φτάσει κανείς σε ένα υψηλότερο επίπεδο δε σημαίνει απαραίτητα ότι οι απαιτούμενες δεξιότητες και γνώσεις θα είναι πιο εξειδικευμένες, αν και αυτό μπορεί να ισχύει σε πολλούς ακαδημαϊκούς και ερευνητικούς χώρους. Η μετάβαση από το χαμηλότερο στο υψηλότερο επίπεδο, σε ορισμένα πλαίσια σπουδών και εργασίας, μπορεί επίσης να σημαίνει ότι κάποιος αποκτά πιο γενικευμένες γνώσεις και δεξιότητες. Οι περιγραφικοί δείκτες έχουν συνταχθεί έτσι ώστε να κάνουν επαρκή διαχωρισμό μεταξύ των δεικτών του προηγούμενου ή του επομένου επιπέδου και να επιδεικνύουν, από το προηγούμενο επίπεδο, σαφή πρόοδο σε διαστάσεις αλλαγής (π.χ. πολυπλοκότητα της γνώσης, βλ. επίσης το ερώτημα 8). Κάθε επίπεδο βασίζεται και εμπεριέχει τα κατώτερα επίπεδα. Ωστόσο, προκειμένου ο πίνακας και το κείμενο να είναι όσο γίνεται πιο σαφή, αποφεύγονται οι επαναλήψεις.

Προκειμένου να επιτευχθεί ταυτόχρονα μια συνέχεια αλλά και μια διακριτικότητα, έχουν χρησιμοποιηθεί λέξεις-κλειδιά για το χαρακτηρισμό των επιπέδων (π.χ. «αντικειμενικές και θεωρητικές γνώσεις» σε αντίθεση με τις «βασικές γνώσεις» στα κατώτερα επίπεδα και τις «εξειδικευμένες γνώσεις» στα ανώτερα επίπεδα, ή η «επίβλεψη» των εργασιακών/μαθησιακών δραστηριοτήτων άλλων στα επίπεδα 4 και 5, που δεν υφίσταται όμως στα προηγούμενα επίπεδα). Αυτές οι λέξεις-κλειδιά μπορούν επίσης να θεωρηθούν ως δείκτες οριακών επιπέδων. Κατά συνέπεια, η πλήρης κατανόηση ενός συγκεκριμένου επιπέδου προϋποθέτει «οριζόντια αλλά και κάθετη ανάγνωση», στην οποία θα λαμβάνονται υπόψη τα κατώτερα και τα ανώτερα επίπεδα (βλ. επίσης το ερώτημα 7).

ανώτατης εκπαίδευσης στην Ουγγαρία. Παραδείγματα άλλων διεθνών πλαισίων είναι το «Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ηλεκτρονικών Δεξιοτήτων» ως διεθνές κλαδικό πλαίσιο, ή τα «Caribbean Vocational Qualifications (CVQs)».

⁴ ως «μαθησιακά αποτελέσματα» νοούνται όλα αυτά που ο εκπαιδευόμενος γνωρίζει, κατανοεί και μπορεί να κάνει μετά την ολοκλήρωση μιας μαθησιακής διαδικασίας και στο Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων οι σχετικοί ορισμοί αφορούν τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις ικανότητες που έχουν αποκτηθεί.

Άλλα κριτήρια για τη διαμόρφωση των περιγραφικών δεικτών ήταν: να χρησιμοποιηθούν μόνο θετικές δηλώσεις, να αποφευχθεί η πολύπλοκη τεχνική ορολογία, να εφαρμοστούν σαφείς και ουσιαστικές περιγραφές (π.χ. αποφεύγοντας όρους όπως «κατάλληλος») και ταυτόχρονα να χρησιμοποιηθεί μια όσο το δυνατόν πιο απλή και γενική γλώσσα. Έτσι, οι περιγραφικοί δείκτες του EQF είναι εσκεμμένα αρκετά γενικόλογoi, π.χ. σε σύγκριση με προηγούμενες εκδόσεις που είχαν υπάρξει κατά τη διάρκεια της διαδικασίας δημιουργίας του (βλ. επίσης τα ερωτήματα 1 και 9). Οι τίτλοι των στηλών επιλέχθηκαν σκόπιμα ώστε να χρησιμοποιούν απλούς και κατανοητούς όρους αντί για τους ενδεχόμενα πιο ακριβείς τεχνικούς όρους που χρησιμοποιεί μια μικρή ομάδα εμπειρογνομόνων (βλ. επίσης το ερώτημα 3).

3. Τι σημαίνει «Γνώσεις⁵, Δεξιότητες⁶ και Ικανότητες⁷» και γιατί χρησιμοποιούμε αυτούς τους όρους;

Υπάρχουν πολλές διαφορετικές δυνατότητες για τη δόμηση και σύνθεση των αποτελεσμάτων των μαθησιακών διαδικασιών. Μετά από συζητήσεις μεταξύ εμπειρογνομόνων από όλες τις χώρες που συμμετείχαν στην ανάπτυξη του EQF, συμφωνήθηκε να χρησιμοποιηθεί η διάκριση ανάμεσα στις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις ικανότητες (ΓΔΙ) ως βάση για το πλαίσιο, διότι αποτελεί τον πλέον καθιερωμένο τρόπο κατηγοριοποίησης των μαθησιακών αποτελεσμάτων⁸.

Η διαφοροποίηση του EQF ανάμεσα στη γνώση, τις δεξιότητες και τις ικανότητες μπορεί συνεπώς να θεωρηθεί ως σημειολογική συμφωνία ανάμεσα στις διάφορες διαδεδομένες προσεγγίσεις και δεν υποχρεώνει τις χώρες να κάνουν το ίδιο. Τα εθνικά ή κλαδικά πλαίσια

⁵ Με τον όρο «γνώσεις» νοείται το αποτέλεσμα της αφομοίωσης πληροφοριών μέσω της μάθησης. Οι γνώσεις είναι το σώμα θετικών στοιχείων, αρχών, θεωριών και πρακτικών που σχετίζεται με ένα πεδίο σπουδής ή εργασίας. Στο Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων, οι γνώσεις χαρακτηρίζονται ως θεωρητικές ή/και αντικειμενικές

⁶ Με τον όρο «δεξιότητες» νοείται η ικανότητα εφαρμογής γνώσεων και αξιοποίησης τεχνογνωσίας για την εκπλήρωση εργασιών και την επίλυση προβλημάτων. Στο Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων, οι δεξιότητες περιγράφονται ως νοητικές (χρήση λογικής, διαισθητικής και δημιουργικής σκέψης) και πρακτικές (αφορούν τη χειρωνακτική επιδεξιότητα και τη χρήση μεθόδων, υλικών, εργαλείων και οργάνων)

⁷ Με τον όρο «ικανότητες» νοείται η αποδεδειγμένη επάρκεια στη χρήση γνώσεων, δεξιοτήτων και προσωπικών, κοινωνικών ή/και μεθοδολογικών δυνατοτήτων σε περιστάσεις εργασίας ή σπουδών και στην επαγγελματική ή/και προσωπική ανέλιξη. Στο Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων, η περιγραφή ως προς τις «ικανότητες» αφορά την υπευθυνότητα και την αυτονομία.

⁸ Σαφώς η κατηγοριοποίηση αυτή αντλεί έμπνευση και συνδέεται με άλλες παρόμοιες διαφοροποιήσεις των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Στη Γαλλία, για παράδειγμα, γίνεται διαχωρισμός μεταξύ savoir, savoir-faire και savoir-être. Στις γερμανόφωνες χώρες, η συνήθης διαφοροποίηση είναι μεταξύ Fachkompetenz, Methodenkompetenz, Personalkompetenz και Sozialkompetenz, ενώ στις αγγλόφωνες χώρες η συμβατική κατηγοριοποίηση περιλαμβάνει: cognitive competence, functional competence και social competence.

ή συστήματα ενδέχεται να απαιτούν διαφορετικές προσεγγίσεις, που θα λαμβάνουν υπόψη τους συγκεκριμένες παραδόσεις και ανάγκες (βλ. επίσης τα ερωτήματα 4 και 9).

Η διαφοροποίηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων σε γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες βοηθά στη σαφή δόμηση περιγραφικών δεικτών και στην ευκολότερη κατηγοριοποίηση των επιπέδων προσόντων. Ωστόσο, οι τρεις αυτές κατηγορίες δε θα πρέπει να ερμηνεύονται απομονωμένα η μία από την άλλη - θα πρέπει να θεωρούνται συνολικά. Έτσι, η κατανόηση των χαρακτηριστικών ενός επιπέδου απαιτεί και μια «οριζόντια ανάγνωση» (βλ. επίσης το ερώτημα 6). Προφανώς θα υπάρχουν και ομοιότητες μεταξύ των κατηγοριών (π.χ. η στήλη «ικανότητες» περιλαμβάνει ορισμένες δεξιότητες, ενώ η στήλη «δεξιότητες» περιλαμβάνει ορισμένες μορφές γνώσης), αλλά δεν είναι δυνατή η απόλυτη διάκριση των εννοιών αυτών.

4. Άλλα πλαίσια προσόντων χρησιμοποιούν περισσότερες ή άλλες κατηγορίες ή διαστάσεις και όχι τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις ικανότητες. Είναι συγκρίσιμα αυτά τα πλαίσια;

Στα εθνικά, περιφερειακά και κλαδικά πλαίσια προσόντων, οι περιγραφικοί δείκτες μπορούν να προσαρμοστούν στους αντίστοιχους στόχους και σκοπούς τους (π.χ. ανάγκες της συγκεκριμένης χώρας ή του συγκεκριμένου κλάδου). Γι' αυτό δεν υπάρχει ένας γενικός ή ένας έγκυρος τρόπος χρήσης των περιγραφικών δεικτών. Υπάρχουν πολλοί διαφορετικοί τρόποι.⁹

Το EQF σχεδιάστηκε έτσι ώστε να περιέχει όσο το δυνατόν λιγότερες και απλούστερες διαφοροποιήσεις (βλ. επίσης το ερώτημα 3) και να εστιάζει στα βασικότερα και πιο ουσιαστικά θέματα. Η ερμηνεία των περιγραφικών δεικτών του EQF απλοποιείται αν ληφθούν υπόψη οι παρόμοιοι περιγραφικοί δείκτες των υφιστάμενων πλαισίων προσόντων και τελικά διευκολύνουν και επιτρέπουν τη διαδικασία σύγκρισης.

⁹ Στο πλαίσιο της Σκωτίας, για παράδειγμα, γίνεται διαφοροποίηση ανάμεσα σε «Γνώση και Κατανόηση», «Πρακτική: Εφαρμοσμένες Γνώσεις και Κατανόηση», «Γενικές Γνωστικές Δεξιότητες», «Επικοινωνία, Δεξιότητες ΤΠΕ και Αριθμητισμός» και «Αυτονομία, Υπευθυνότητα και Συνεργασία». Στην Ιρλανδία χρησιμοποιούνται οι εξής κατηγορίες: «Εύρος Γνώσης», «Είδος Γνώσεων, Εύρος Τεχνογνωσίας και Δεξιοτήτων», «Επιλεκτικότητα Τεχνογνωσίας & Δεξιοτήτων», «Το Πλαίσιο των Ικανοτήτων», «Ρόλος των Ικανοτήτων», «Η Ικανότητα να Μαθαίνεις να Μαθαίνεις», και «Διορατικότητα (Ικανότητα)».

5. Κάποιοι λένε ότι το EQF δε θα πρέπει να είναι πλαίσιο προσόντων, αλλά ένα πλαίσιο ικανοτήτων. Ορισμένοι προτείνουν επίσης να χρησιμοποιηθεί ο όρος «ικανότητες» ως ευρύτερος όρος για τον πίνακα. Είναι σωστό αυτό, και τι σημαίνει;

Το EQF είναι ένα (μετα-) πλαίσιο προσόντων και όχι ένα πλαίσιο ικανοτήτων, διότι επιτρέπει την ταξινόμηση επιπέδων και συστημάτων προσόντων. Δεν προορίζεται να χρησιμοποιηθεί για την ταξινόμηση επιμέρους ικανοτήτων. Πρόκειται για ένα πλαίσιο προσανατολισμένο στα μαθησιακά αποτελέσματα, όπου οι περιγραφικοί δείκτες περιγράφουν όλες τις μορφές μαθησιακών αποτελεσμάτων. Η παρανόηση του EQF ως πλαισίου ικανοτήτων οφείλεται στο γεγονός ότι τα μαθησιακά αποτελέσματα διατυπώνονται ως δηλώσεις για το τι μπορούν να κάνουν οι εκπαιδευόμενοι και έτσι παρέχουν έναν κάποιο «προσανατολισμό ικανοτήτων». Το EQF επίσης δεν αποτελεί πλαίσιο ικανοτήτων, στο βαθμό που τα μαθησιακά αποτελέσματα μπορούν, για παράδειγμα, να είναι γνώσεις δίχως αντίστοιχες ικανότητες ή δεξιότητες. Κατά συνέπεια, τα μαθησιακά αποτελέσματα είναι πάντοτε πιο περιεκτικά από τις ικανότητες, και όχι το αντίστροφο. Έτσι, ο όρος ικανότητες δε θα ήταν επαρκής γενικός όρος για τον πίνακα. Για να είμαστε περισσότερο ακριβείς το EQF θα έπρεπε να ονομάζεται «πλαίσιο προσόντων βασισμένο στα μαθησιακά αποτελέσματα».

6. Τι συμβαίνει στην περίπτωση που ένα τμήμα ενός εθνικού συστήματος προσόντων φαίνεται να ταιριάζει ιδανικά σε ένα ορισμένο επίπεδο για μια από τις τρεις στήλες (γνώσεις, δεξιότητες, ικανότητες), αλλά ταυτόχρονα ταιριάζει καλύτερα σε ένα άλλο επίπεδο για μια από τις άλλες. Μπορεί τελικά να αντιστοιχηθεί η ίδια ομάδα προσόντων σε διαφορετικά επίπεδα;

Όχι, γιατί το EQF δεν αποτελεί σύστημα ταξινόμησης προσόντων σύμφωνα με διαφορετικές διαστάσεις. Με άλλα λόγια, ο πίνακας του EQF δε θα πρέπει να ερμηνεύεται ως ξεχωριστές στήλες. Για να διαβαστεί ένα επίπεδο σημαίνει ότι πρέπει να διαβαστεί ολόκληρη η γραμμή (και οι τρεις στήλες) από την αρχή μέχρι το τέλος και, επιπλέον, ο περιγραφικός δείκτης κάθε επιπέδου προϋποθέτει το συνυπολογισμό των αποτελεσμάτων των προηγούμενων επιπέδων. Έτσι, η πλήρης κατανόηση ενός συγκεκριμένου επιπέδου απαιτεί την ανάγνωση του σε σχέση με τα προηγούμενα επίπεδα (βλ. επίσης τα ερωτήματα 2 και 3).

Λόγω της φύσης των πολλαπλών συστημάτων προσόντων της Ευρώπης και των ποικίλων προσόντων που υπάρχουν, αρκετά συχνά, τμήματα (μια ομάδα προσόντων) των εθνικών συστημάτων προσόντων ταιριάζουν με ένα ορισμένο επίπεδο σε μια στήλη, ενώ ταυτόχρονα ταιριάζουν και με ένα άλλο επίπεδο σε μια άλλη στήλη. Ενδέχεται να υπάρχουν πολύ διαφορετικά προσόντα ανάλογα με την πολυπλοκότητα της γνώσης ή το εύρος των απαιτούμενων δεξιοτήτων, αλλά μπορεί να είναι εξίσου δύσκολο να επιτευχθούν. Για παράδειγμα, το «Le Baccalaureat General» στη Γαλλία ή το «General Certificate of

Secondary Education (GCSE)» στην Αγγλία, την Ουαλία και τη Βόρεια Ιρλανδία ενδεχομένως να απαιτούν περισσότερες θεωρητικές και αντικειμενικές γνώσεις, αλλά λιγότερες πρακτικές δεξιότητες. Αντίθετα, οι εξετάσεις μαθητείας-αποφοίτησης στη Γερμανία ή την Αυστρία ενδέχεται να απαιτούν περισσότερες πρακτικές δεξιότητες και λιγότερες θεωρητικές γνώσεις σε κάποιον κλάδο.

Η παρουσίαση των περιγραφικών δεικτών του EQF σε έναν πίνακα με τρεις στήλες θα πρέπει να διευκολύνει την κατανόηση του EQF και την απονομή προσόντων. Εάν ο πίνακας οδηγεί σε αντιφατικές ερμηνείες, οι στήλες θα πρέπει να θεωρηθούν δευτερεύουσας σημασίας. Κατά συνέπεια, αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει κανείς να διαβάσει ολόκληρη τη σειρά (γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες) και να κρίνει – συνολικά – σε ποιο από τα επίπεδα εντάσσεται καλύτερα η ομάδα προσόντων. Αυτός ο τρόπος ανάγνωσης των περιγραφικών δεικτών θα διευκολύνει τον προσδιορισμό του «κέντρου βάρους» του εν λόγω προσόντος και συνεπώς θα οδηγήσει στην απόφαση για το πού θα αντιστοιχηθεί σε σχέση με το EQF. Αυτό αποδεικνύει ότι λόγω της ποικιλότητας των προσόντων σε εθνικό και κλαδικό επίπεδο, δε θα υπάρχει ποτέ μια τέλεια ή απόλυτη αναλογία με τα επίπεδα του EQF – θα πρέπει να εφαρμοστεί αντίθετα η αρχή της βέλτιστης αντιστοιχίας (best fit).

7. Η μία στήλη του πίνακα περιγραφικών δεικτών είναι πιο σημαντική από τις άλλες;

Τα υφιστάμενα προσόντα θα διαφέρουν σημαντικά σε ότι αφορά την εστίασή τους στις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις ικανότητες. Για παράδειγμα, τα ακαδημαϊκά προσόντα ενδέχεται να εστιάζουν περισσότερο στις γνώσεις, ενώ ορισμένα επαγγελματικά προσόντα ενδέχεται να εστιάζουν περισσότερο στις δεξιότητες ή τις ικανότητες. Οι τρεις διαστάσεις που παρουσιάζει το EQF θα πρέπει να συμβάλουν στον προσδιορισμό των διαφορών αυτών κατά τη διαδικασία απονομής προσόντων. Σε καμία περίπτωση το EQF δεν προτίθεται να προωθήσει ή να κάνει διάκριση υπέρ ή κατά οποιουδήποτε προσόντος, αλλά θα λειτουργήσει ως ουδέτερο σημείο αναφοράς για όλα τα διαφορετικά είδη προσόντων.

Ένας σημαντικός στόχος του EQF είναι η προώθηση της αναγνώρισης και ισότιμης εκτίμησης διαφορετικών μαθησιακών διαδρομών, όπως διαδρομών της ανώτατης εκπαίδευσης καθώς επίσης αρχικής και συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και κατάρτισης. Υπό αυτή την έννοια, όλες οι διαστάσεις του πίνακα έχουν ίση αξία. Ένα προσόν μπορεί να ταιριάζει τέλεια σε ένα ορισμένο επίπεδο σε μία από τις στήλες, αλλά σύμφωνα με τους περιγραφικούς δείκτες μιας άλλης στήλης, εκ πρώτης όψεως, να φαίνεται να ταιριάζει καλύτερα σε ένα άλλο επίπεδο (βλ. επίσης το ερώτημα 3). Θα μπορούσε λοιπόν κανείς – ή απλά επειδή η στήλη «γνώσεις» είναι πριν από τη στήλη «δεξιότητες» - να ρωτήσει αν κάποια στήλη είναι πιο σημαντική από τις άλλες. Αυτό δεν ισχύει. Όλες οι διαστάσεις είναι εξίσου σημαντικές και η σειρά των στηλών δε θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη (βλ. επίσης το ερώτημα 6).

8. Το EQF πρέπει να νοείται ως κλίμακα; Πρέπει να ακολουθηθούν όλα τα βήματα προκειμένου να επιτευχθεί ένα προσόν σε ένα συγκεκριμένο επίπεδο; Εάν ναι, γιατί η κλίμακα ολοκληρώνεται στο όγδοο επίπεδο, αφού το EQF είναι ένα πλαίσιο για τη δια βίου μάθηση; Μπορεί κανείς να αποκτά προσόντα σε διαφορετικά επίπεδα ή μετράει μόνο το ανώτατο επίπεδο;

Το EQF είναι μια κλίμακα με την έννοια ότι από το επίπεδο 1 έως το επίπεδο 8, η σχετική μάθηση γίνεται πιο πολύπλοκη και υπάρχουν μεγαλύτερες απαιτήσεις από τον εκπαιδευόμενο ή τον εργαζόμενο. Οι αλλαγές από το επίπεδο 1 έως το 8 σχετίζονται με διάφορους παράγοντες, όπως:

- την πολυπλοκότητα και το βάθος των γνώσεων και την έκταση της κατανόησης,
- το βαθμό απαιτούμενης υποστήριξης ή διδασκαλίας,
- τον απαιτούμενο βαθμό ολοκλήρωσης της εργασίας, τη δυνατότητα ανεξαρτησίας κατά την επαγγελματική ενασχόληση και τη δημιουργικότητα,
- το εύρος και την πολυπλοκότητα εφαρμογής/πρακτικής,
- το βαθμό διαφάνειας και δυναμικής των καταστάσεων.

Ο παραπάνω κατάλογος δεν είναι πλήρης, καθώς η μάθηση έχει πολλές σχετικές διαστάσεις, ορισμένες από τις οποίες μπορεί ακόμη και να μη γνωρίζουμε. Θα πρέπει απλά να υποδεικνύει τι εννοούμε όταν λέμε «ολοένα και περισσότερες απαιτήσεις από τους εκπαιδευόμενους/ εργαζόμενους».

Η θεώρηση του EQF ως μια κλίμακα με 8 σκαλοπάτια δε σημαίνει ότι πρέπει να γίνεται διαχωρισμός στον ίδιο αριθμό επιπέδων σε κάθε εθνικό περιβάλλον, τομέα, κλάδο ή χώρο. Τα εθνικά συστήματα ή πλαίσια προσόντων μπορεί να περιλαμβάνουν περισσότερα ή λιγότερα επίπεδα. Σε ορισμένους τομείς, κλάδους ή χώρους, ενδέχεται να μην υπάρχουν προσόντα σε ανώτερο επίπεδο. Σε άλλους ενδέχεται να μην υπάρχουν προσόντα στα κατώτερα επίπεδα ή να υπάρχουν προσόντα που υπερβαίνουν το επίπεδο 8. Το EQF δεν κάνει περαιτέρω διαφοροποίηση μεταξύ των προσόντων στο επίπεδο 8 και άνω. Για παράδειγμα, είναι πολύ απίθανο να υπάρχουν προσόντα στο κατώτερο επίπεδο στον τομέα της φαρμακολογίας, ενώ είναι πολύ απίθανο να βρεθούν προσόντα στα ανώτερα επίπεδα στον τομέα της οικιακής οικονομίας και του καθαρισμού (αν και μπορεί να υπάρχουν εξαιρέσεις).

Σε πολλές χώρες, ένα διδακτορικό θα κατατάσσεται σε ένα επίπεδο που αντιστοιχεί στο επίπεδο 8 του EQF και σε μερικές χώρες μπορεί να υπάρχουν και άλλα μεταδιδακτορικά επίσημα προσόντα σε μια πανεπιστημιακή καριέρα, όπως η «habilitation» στις γερμανόφωνες χώρες. Ένα άλλο παράδειγμα είναι στον κλάδο της λογιστικής - πολλές χώρες απαιτούν, πέραν του πανεπιστημιακού πτυχίου, και πέντε έως δέκα χρόνια εμπειρίας και την ολοκλήρωση περαιτέρω εξετάσεων πριν από την έκδοση πιστοποιητικού ορκωτού λογιστή.

Το EQF δεν είναι ένα μέσο άμεσης τεκμηρίωσης της ατομικής μαθησιακής προόδου, αλλά ένα μέσο παροχής – σε πρώτη φάση - ενός εργαλείου ερμηνείας των διαφορετικών εθνικών πλαισίων και – μακροπρόθεσμα – ενός εργαλείου αναφοράς για όλα τα προσόντα που απονέμονται στην Ευρώπη. Ωστόσο, το ότι υπάρχουν επίπεδα EQF για τα προσόντα δε σημαίνει ότι τα προσόντα πρέπει απαραίτητα να αποκτούνται με την ίδια σειρά με τα επίπεδα του EQF:

Για παράδειγμα: Ένα πιστοποιητικό μαθητείας σχετίζεται π.χ. με το επίπεδο 3. Μετά από κάποια χρόνια εργασιακής εμπειρίας και περαιτέρω κατάρτισης στην εταιρία, ένας απόφοιτος κατάρτισης μαθητείας θέλει να συνεχίσει τη μαθησιακή του σταδιοδρομία σε κάποιο πανεπιστήμιο (π.χ. επίπεδο 5). Στα πλαίσια αυτών των συγκεκριμένων εθνικών κανονισμών, οι δεξιότητες και οι ικανότητες που αποκτώνται με άτυπο τρόπο γίνονται δεκτές ως προσόντα εισόδου στην ανώτατη εκπαίδευση και όχι ως επίσημα προσόντα στο επίπεδο 4. Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του προγράμματος ανώτατης εκπαίδευσης, στο άτομο αυτό απονέμεται ένα προσόν που ταξινομείται στο επίπεδο 5. Κατά συνέπεια, το άτομο αυτό έχει λάβει ένα τυπικό επαγγελματικό προσόν στο επίπεδο 3 και ένα στο επίπεδο 5, αλλά όχι στο επίπεδο 4. Φαίνεται πως το άτομο αυτό έχει παραλείψει το επίπεδο 4. Ωστόσο, στην πραγματικότητα το άτομο διαθέτει τις απαραίτητες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες του σταδίου 4 στην αρχή του προγράμματος σπουδών, διότι αποτελούν προϋπόθεση εισόδου, παρότι δεν κατέχει κάποιο επίσημο πιστοποιητικό.

Στη διάρκεια της ζωής τους, οι εκπαιδευόμενοι θα μετακινούνται κατά κύριο λόγο από ένα κατώτερο σε ένα υψηλότερο επίπεδο, αλλά είναι επίσης δυνατό να αποκτούν δύο διαφορετικά προσόντα στο ίδιο επίπεδο, ή να μεταβαίνουν από ένα υψηλότερο σε ένα κατώτερο επίπεδο προσόντων, εφόσον είναι απαραίτητη μια νέα μάθηση και αποκτώνται νέες δεξιότητες¹⁰.

Στη διάρκεια της ζωής, πολλοί λόγοι, όπως οι ασθένειες, τα νέα ενδιαφέροντα και χόμπι ή και η ανεργία, μπορεί να παρακινήσουν έναν άνθρωπο να αποκτήσει νέα προσόντα σε κατώτερα επίπεδα από το προσόν που διέθετε στο παρελθόν. Για παράδειγμα, εκτός από την κατοχή προσόντων και την απασχόληση ως ειδικού στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, μπορεί κανείς να ασχοληθεί με την απόκτηση προσόντων στη βιομηχανία ψυχαγωγίας (π.χ. ως τουριστικός οδηγός ή δάσκαλος του σκι). Αυτό το δεύτερο προσόν μπορεί επίσης να εντάσσεται σε χαμηλότερο επίπεδο από το αρχικό προσόν.

9. Οι περιγραφικοί δείκτες του EQF μπορούν να χρησιμοποιηθούν και για Εθνικά Πλαίσια Προσόντων (EQF);

¹⁰ Για παράδειγμα, ένα άτομο με διδακτορικό μηχανολόγου αποφασίζει να μελετήσει ένα νέο κλάδο, όπως η οικονομία, που ενδέχεται να βρίσκεται σε κατώτερο επίπεδο.

Οι σκοποί των πλαισίων προσόντων διαφέρουν ανάλογα με το περιβάλλον τους (διεθνής, εθνική, περιφερειακή ή κλαδική σύγκριση). Κατά συνέπεια, θα διαφέρει και ο ειδικότερος σχεδιασμός των πλαισίων. Το EQF έχει σχεδιαστεί ως μετα-πλαίσιο (βλ. ερώτημα 1) και συνεπώς χρησιμοποιεί πιο γενικούς περιγραφικούς δείκτες από τα περισσότερα εθνικά, περιφερειακά ή κλαδικά πλαίσια.

Οι περιγραφικοί δείκτες του EQF δεν υποκαθιστούν τους περιγραφικούς δείκτες άλλων πλαισίων προσόντων. Προφανώς όμως, η δομή και ο αριθμός επιπέδων αυτών των άλλων περιγραφικών δεικτών μπορεί να προσανατολιστεί προς το EQF. Αυτό σημαίνει ότι οι περιγραφικοί δείκτες δε θα πρέπει να χρησιμοποιούνται ως προσχέδιο για την ανάπτυξη άλλων πλαισίων δίχως να λαμβάνονται υπόψη και να μελετώνται οι αντίστοιχες ανάγκες. Ωστόσο, οι περιγραφικοί δείκτες του EQF μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως σημείο εκκίνησης και να αλλάζονται, να συμπληρώνονται κτλ. όταν απαιτείται.

Ένα παράδειγμα για την ευθυγράμμιση με το EQF μπορεί να βρεθεί στο νέο ΕΠΠ της Μάλτας ή της Λιθουανίας, τα οποία περιλαμβάνουν και τα δύο οκτώ επίπεδα. Το νέο ΕΠΠ της Μάλτας χρησιμοποιεί παρόμοια δομή με το EQF, κάνοντας αναφορά σε γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες.

10. Γιατί στο EQF δεν αναφέρονται ορισμένες ικανότητες, όπως οι βασικές ικανότητες ή μετα-ικανότητες (π.χ. η ευαισθητοποίηση για την αειφόρο ανάπτυξη, το να μαθαίνεις να μαθαίνεις ή οι κοινωνικές ικανότητες);

Το EQF δεν υπεισέρχεται σε λεπτομέρειες σχετικά με το ειδικό περιεχόμενο των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Αυτά που μια χώρα ή κοινωνία θεωρεί ως βασικές ικανότητες σήμερα ή στο μέλλον (π.χ. η εκμάθηση ξένων γλωσσών, οι επικοινωνιακές ικανότητες, οι επιχειρηματικές ικανότητες, οι πολιτισμικές ικανότητες) μπορεί να διαφοροποιούνται από χώρα σε χώρα και από κοινωνία σε κοινωνία, αλλά και να αλλάζουν και με το χρόνο. Το EQF δεν αναφέρεται σε συγκεκριμένες βασικές ικανότητες, αλλά καλύπτει όλους τους διαφορετικούς τύπους βασικών ικανοτήτων σε διαφορετικά επίπεδα. Υπάρχουν επίσης κάποιες άλλες, πιο γενικές ικανότητες, όπως «το να μαθαίνεις να μαθαίνεις» ή οι «δεοντολογικές ικανότητες» που δεν έχουν περιληφθεί ρητά στο EQF. Τα χαρακτηριστικά αυτά, που αναφέρονται συχνά ως μετα-ικανότητες, δεν έχουν συμπεριληφθεί διότι δεν μπορούν να θεωρηθούν ξεχωριστά από άλλες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες. Έτσι, δεν έχουν προστεθεί ως πρόσθετη διάσταση, αλλά θα πρέπει να θεωρούνται αναπόσπαστο μέρος των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων. Για παράδειγμα, το να μαθαίνεις να μαθαίνεις παίζει σημαντικό ρόλο στην απόκτηση θεωρητικών και αντικειμενικών γνώσεων, ενώ οι κοινωνικές ικανότητες είναι σημαντικές για την ανάπτυξη της αυτονομίας και της υπευθυνότητας.

11. Μπορεί το EQF να χρησιμοποιηθεί για την ταξινόμηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και επαγγελμάτων;

Το EQF δε σχεδιάστηκε προκειμένου να ταξινομεί εκπαιδευτικά προγράμματα και επαγγέλματα. Αντίθετα, εστιάζει στα συστήματα και πλαίσια προσόντων. Τα επίπεδα του EQF δεν αντανakλούν τη συμμετοχή σε συγκεκριμένα εκπαιδευτικά προγράμματα ούτε τις απαιτούμενες ικανότητες για συγκεκριμένες εργασίες ή επαγγέλματα. Βέβαια, τα προσόντα σχετίζονται με την παιδεία και την κατάρτιση και με τον επαγγελματικό κόσμο, και αυτά τα στοιχεία είναι πολύ σημαντικά στο EQF.

Τα ISCED (Διεθνής Πρότυπη Ταξινόμηση Εκπαίδευσης) και ISCO (Διεθνής Πρότυπη Ταξινόμηση Επαγγελμάτων) είναι ταξινομήσεις ειδικά σχεδιασμένες για την ταξινόμηση της εκπαίδευσης και των επαγγελμάτων. Το EQF υποδηλώνει μόνο μερικώς μια ιεραρχία εκπαιδευτικών προγραμμάτων (π.χ. ένα επαγγελματικό προσόν σε υψηλότερο επίπεδο στο EQF πολύ πιθανό να αντιστοιχεί σε υψηλότερο επίπεδο στο ISCED) και μια ιεραρχία επαγγελμάτων (π.χ. ένα επαγγελματικό προσόν σε κατώτερο επίπεδο στο EQF πολύ πιθανό να οδηγεί σε μια επαγγελματική δραστηριότητα ταξινομημένη σε κατώτερο επίπεδο στα επίπεδα δεξιοτήτων ISCO). Ωστόσο, το EQF εστιάζει στα μαθησιακά αποτελέσματα με τη μορφή γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων. Αυτά θεωρούνται ανεξάρτητα από τα εκπαιδευτικά προγράμματα ή το επαγγελματικό περιβάλλον. Έτσι, το EQF αποτελεί ένα νέο μέσο, που προσφέρει τη δυνατότητα συνδυασμού εκπαιδευτικών και ταξινομήσεων και, κατά κάποιον τρόπο, συνδυάζει τα ISCED και ISCO.

12. Ποια η σχέση ανάμεσα στο EQF και το πλαίσιο για τον Ευρωπαϊκό Χώρο Ανώτατης Εκπαίδευσης;

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η ανάπτυξη πλαισίων προσόντων ξεκίνησε με ένα πλαίσιο προσόντων για έναν εκπαιδευτικό κλάδο: Το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΠΕΠ-ΕΧΤΕ) έχει δημιουργηθεί από το 1999 (Δήλωση της Μπολόνια - οι περιγραφικοί δείκτες του Δουβλίνου υιοθετήθηκαν το 2005), ενώ η ανάπτυξη του EQF ξεκίνησε το 2005. Τα δύο πλαίσια έχουν σαφείς ομοιότητες και επικαλύψεις: και τα δύο είναι μετα- πλαίσια, καλύπτουν μεγάλο εύρος μάθησης και έχουν σχεδιαστεί για τη βελτίωση της διαφάνειας σε ό,τι αφορά τα προσόντα στην Ευρώπη.

Και τα δύο σχετίζονται με τη διασφάλιση ποιότητας και χρησιμοποιούν την έννοια της «βέλτιστης αντιστοιχίας» για τον καθορισμό επιπέδων. Επίσης, και τα δύο φιλοδοξούν σαφώς να υποστηρίξουν τη διά βίου μάθηση και την κινητικότητα του εργατικού δυναμικού. Παρά αυτές τις προφανείς ομοιότητες ανάμεσα στα δύο πλαίσια, υπάρχουν και διαφορές σε ό,τι αφορά τους στόχους και τους περιγραφικούς δείκτες τους. Στόχος του ΠΕΠ-ΕΧΤΕ είναι η εναρμόνιση των συστημάτων, ενώ στόχος του EQF είναι ο συσχετισμός των συστημάτων: Ένας κεντρικός στόχος της διαδικασίας της Μπολόνια είναι να εναρμονιστούν τα ευρωπαϊκά συστήματα ανώτατης εκπαίδευσης με την εισαγωγή κοινών δομών για τα

πτυχία (σύστημα πτυχίων τριών κύκλων). Το EQF, από την άλλη, δεν αποτελεί μέσο εναρμόνισης των προσόντων ή τμημάτων των συστημάτων προσόντων. Σκοπός του είναι να λειτουργήσει ως ένα μέσο ερμηνείας για τη διασαφήνιση των σχέσεων μεταξύ προσόντων και διαφορετικών συστημάτων.

Προκειμένου να συνδεθούν αυτά τα δύο μετα-πλαίσια, το κείμενο της σύστασης του EQF δηλώνει συμβατότητα με το ΠΕΠ-ΕΧΤΕ. Βασικός λόγος για το σχεδιασμό των ανώτερων επιπέδων του EQF με άμεση αναφορά στους περιγραφικούς δείκτες του ΕΧΤΕ είναι να αποφευχθεί η ανάπτυξη δύο απομονωμένων πλαισίων. Έτσι, τα μαθησιακά αποτελέσματα ορισμένων επιπέδων του EQF αντιστοιχούν με τους περιγραφικούς δείκτες κύκλων του ΠΕΠ-ΕΧΤΕ. Υπάρχει ένας σαφής συσχετισμός στα επίπεδα 5 έως 8. Έτσι, οι αντίστοιχοι περιγραφικοί δείκτες κύκλων του ΠΕΠ-ΕΧΤΕ – τους οποίους ανέπτυξε η Κοινή Πρωτοβουλία Ποιότητας στα πλαίσια της διαδικασίας της Μπολόνια – θεωρούνται συμβατοί με τους περιγραφικούς δείκτες των επιπέδων 5 έως 8 του EQF. Παρότι χρησιμοποιούνται διαφορετικοί περιγραφικοί δείκτες, και τα δύο πλαίσια έχουν μια κοινή θεώρηση των διαστάσεων προόδου αναφορικά με τις γνώσεις, τις δεξιότητες (εφαρμογή) και την επαγγελματική συμπεριφορά. Ωστόσο, εφόσον το EQF είναι ένα γενικευμένο πλαίσιο και προτίθεται να συμπεριλάβει διαφορετικές μορφές μάθησης (όχι μόνο τη μάθηση στην ανώτατη εκπαίδευση αλλά και τα προσόντα με περισσότερο επαγγελματικό προσανατολισμό), οι περιγραφικοί δείκτες είναι ευρύτεροι, πιο γενικόλογοι και πρέπει να είναι πιο περιεκτικοί από τους περιγραφικούς δείκτες του Δουβλίνου που εφαρμόζονται για τον καθορισμό των επιπέδων για το ΠΕΠ-ΕΧΤΕ. Αυτό σημαίνει ότι τα επίπεδα μπορούν να θεωρηθούν ισοδύναμα, παρόλο που οι περιγραφικοί δείκτες επιπέδων δεν είναι ίδιοι.

Κατά συνέπεια, τα επίπεδα 5 έως 8 του EQF μπορούν να είναι συμβατά όχι μόνο με προσόντα και πτυχία που αποκτώνται με τον επίσημο τρόπο, σπουδάζοντας σε ίδρυμα ανώτατης εκπαίδευσης, αλλά και με τα προσόντα που αποκτώνται μέσω της τυπικής, μη τυπικής ή άτυπης μάθησης. Στο ΠΕΠ-ΕΧΤΕ, τα μαθησιακά αποτελέσματα νοούνται ως περιγραφές του τι θα πρέπει να γνωρίζει, να κατανοεί και να κάνει ένας εκπαιδευόμενος στο τέλος του αντίστοιχου κύκλου. Οι περιγραφικοί δείκτες του Δουβλίνου αναφέρουν τις εξής πέντε διαστάσεις:

- «γνώση και κατανόηση»,
- «εφαρμογή της γνώσης και κατανόηση»,
- «ικανότητα κρίσης»,
- «επικοινωνία» και
- «μαθησιακές δεξιότητες».

Ενώ οι πρώτες τρεις διαστάσεις καλύπτονται κυρίως από τις διαστάσεις γνώσεων και δεξιοτήτων του EQF, το EQF δεν αναφέρει ρητά βασικές ικανότητες, όπως η επικοινωνία ούτε μετα-ικανότητες, όπως το να μαθαίνεις να μαθαίνεις. Αυτές εν μέρει περιλαμβάνονται με συμφυή τρόπο σε όλες τις στήλες, αλλά υποδηλώνονται κυρίως στη στήλη των ικανοτήτων (βλ. επίσης το ερώτημα 10).

Παρότι οι περιγραφικοί δείκτες που καθορίζουν τα επίπεδα στο EQF και οι περιγραφικοί δείκτες του Δουβλίνου διαφέρουν μεταξύ τους, οι περιγραφικοί δείκτες των επιπέδων του EQF ενσωματώνουν πλήρως τους περιγραφικούς δείκτες της Μπολόνια και συνεπώς είναι συμβατοί με αυτούς. Για παράδειγμα, τα μαθησιακά αποτελέσματα που αφορούν το επίπεδο 7 του EQF περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, «εξειδικευμένες δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων, οι οποίες απαιτούνται στην έρευνα ή/και στην καινοτομία προκειμένου να αναπτυχθούν νέες γνώσεις και διαδικασίες και να ενσωματωθούν γνώσεις από διαφορετικά πεδία». Αντίστοιχα, ο δεύτερος κύκλος του ΠΕΠ-ΕΧΤΕ αναφέρεται στην «πρωτοτυπία κατά την ανάπτυξη ή και εφαρμογή ιδεών, συχνά στα πλαίσια ενός ερευνητικού περιβάλλοντος». Ή τα μαθησιακά αποτελέσματα του επιπέδου 8 του EQF περιλαμβάνουν την «επίδειξη ουσιαστικού κύρους, καινοτομίας, αυτονομίας, επιστημονικής και επαγγελματικής ακεραιότητας και σταθερής προσήλωσης στη διαμόρφωση νέων ιδεών ή διαδικασιών στην πρωτοπορία πλαισίων εργασίας ή σπουδής, συμπεριλαμβανομένης της έρευνας», και ο τρίτος κύκλος του ΠΕΠ-ΕΧΤΕ αναφέρει τη «συμβολή μέσω πρωτότυπης έρευνας που διευρύνει τα σύνορα της γνώσης, αναπτύσσοντας ένα σημαντικό όγκο εργασίας, μέρος του οποίου αξίζει εθνική ή διεθνή δημοσίευση» και στην ικανότητα «κριτικής ανάλυσης, αξιολόγησης και σύνθεσης νέων και πολύπλοκων ιδεών».